Raadsvoorstel

Portefeuillehouder: **G. van Duin**	**Opgesteld door:** **Bertus Mertens**, **ROG Ruimte en Economie**	
Besluitvormende vergadering: 16 december 2021	**Registratienummer collegebesluit:** 16376	**Raadsnummer** (niet invullen, dit vult de griffie in)
Titel / onderwerp: Transitievisie Warmte Gemeente Nieuwkoop		

Samenvatting:
Landelijk heeft het Rijk de ambitie om in 2050 aardgasvrij te zijn (Klimaatakkoord). Vanuit deze ambitie draagt het Rijk de gemeente op om een Transitievisie Warmte (TVW) op te stellen. Deze visie beschrijft de manier waarop gebouwen en woningen in de gemeente Nieuwkoop van verwarmen via aardgas naar duurzame vormen van verwarmen gaan. Om de kosten en de haalbaarheid van deze duurzame vormen van verwarmen te kunnen vergelijken voor de kernen van Nieuwkoop zijn er verschillende onderzoeken opgenomen in de visie. De warmtevraag van bewoners en bedrijven is geanalyseerd en mogelijke restwarmte bronnen zijn geïnventariseerd. Ook hebben lokale stakeholders als woningcorporaties, gebiedscoöperatie en netbeheerder gegevens geleverd en bijgedragen aan de visie. Inwoners zijn via een brief, webinar en lokale media geïnformeerd en konden hun inbreng geven door aan te sluiten bij de Klankbordgroep TVW. De visie beschrijft naast de technische, organisatorische en financieel haalbare warmtealternatieven ook het participatie proces, de uitgangspunten en de vervolgstappen richting 2030.

Voorgesteld besluit:
1. Het beleidsdocument “Transitievisie Warmte Gemeente Nieuwkoop” vast te stellen en daarmee te besluiten dat;
    a. De gemeente Nieuwkoop richting 2030 de focus legt op aardgasvrij-gereed via:
        i. Wijkgerichte inzet energiebesparing
        ii. Onderzoek naar warmtenetten bij warmteclusters

    b. Vanaf 2022 wordt gestart met de volgende projecten:
        i. Wijkgerichte inzet energiebesparing dorpskern Nieuwkoop
        ii. Dorpsgerichte aanpak energiebesparing Woerdense Verlaat
        iii. Nader onderzoek naar het benutten van restwarmte vanuit de glastuinbouw voor levering van warmte richting de wijk Schoterveld
        iv. Onderzoek naar een duurzaam energiegebiedssysteem op en rond het bedrijventerrein De Olm

    c. De gemeente vanaf 2022 de volgende initiatieven ondersteund:

i. Collectieve aanpak voor individuele energiemaatregelen, Vogelenbuurt Ter Aar
ii. Haalbaarheidsstudie naar een duurzaam energiegebiedssysteem in het gebied rondom Papenveer

burgemeester en wethouders van Nieuwkoop

TOELICHTING

Inleiding / aanleiding
Vanuit het Klimaatakkoord heeft het Rijk meerdere ambities voor het verduurzamen van de gebouwde omgeving. Het doel is om in 2030 in de gebouwde omgeving 3,4 Mton minder CO_2 uit te stoten. Voor 2050 is er een doel van aardgasvrije woningen en gebouwen. Nieuwbouw woningen zijn al standaard aardgasvrij maar voor de bestaande bouw is dit een enorme opgave. De route naar het realiseren van deze opgave is lokaal vertaald in dit visiedocument.

Eerste verkenning
De visie is een eerste verkenning naar wat technisch, financieel en maatschappelijk kansrijk is. Gemeenten hebben een regierol in het proces en zorgen dat er nauw wordt samengewerkt met diverse (lokale) partijen. Adviesbureau Royal HaskoningDHV ondersteunde de gemeente bij het technisch onderzoek, het opstellen van de visie en de begeleiding van het participatieproces. Daarnaast zijn lokale organisaties als woningcorporaties, gebiedscoöperatie en netbeheerder betrokken. In dit voorstel is de visie beknopt beschreven. De volledige visie is te vinden in bijlage 1.

Individuele of collectieve warmtesystemen?
Op veel plaatsen mist gemeente Nieuwkoop de schaal die nodig is om warmtenetten rendabel te maken. Dit is voornamelijk te wijten aan de verspreide bebouwing en de afwezigheid van grootschalige gestapelde bouw. Daarom komen individuele systemen (zoals groen gas of een luchtwarmtepomp) in het grootste deel van de gemeente als meest gunstige alternatief naar voren. Daar waar collectieve warmtenetten interessant kunnen zijn (warmteclusters), is nader onderzoek nodig. In 4 verschillende gebieden gaat de gemeente Nieuwkoop aan de slag met het uitvoeren of ondersteunen van onderzoeken en initiatieven.

- *Cluster Nieuwveen:* Nieuwveen kent twee mogelijke bronnen. Dat zijn de AWZI (afvalwaterzuiveringsinstallatie) in combinatie met WKO (Warmte- Koude Opslag) in het zuiden en de glastuinbouw, met lokaal een warmteoverschot, in het noorden. Deze bronnen zouden samen een warmtenet kunnen voeden voor de gebouwen in Nieuwveen en de wijk Schoterveld, eventueel aangevuld met andere warmtebronnen. Reeds uitgevoerd onderzoek gaf aan dat er onzekerheid is bij de financiële haalbaarheid van een warmtenet in Nieuwveen. Maatschappelijke veranderingen maken het zinvol om een dergelijk warmtesysteem nog eens nader te analyseren.

- *Bedrijventerrein De Olm:* Op het bedrijventerrein De Olm bij de dorpskern Nieuwkoop zijn bedrijven die hun daken vol hebben gelegd met zonnepanelen, hun bedrijfsvoering energiezuiniger hebben gemaakt of over restwarmte beschikken. Daarnaast is er een onderstation van Liander met ruimte voor duurzaam geproduceerde stroom en zijn er woonwijken op korte afstand. Hier wil de gemeente samen met de Verenigde Ondernemers Nieuwkoop en de Gebiedscoöperatie Nieuwkoop met bedrijven kijken naar de mogelijkheden voor het slim uitwisselen van warmte en elektriciteit.

- *Vogelenbuurt Ter Aar:* In de Vogelenbuurt in Ter Aar ziet de klankbordgroep kansen om, onder de regie van een energiecoach, een collectieve aanpak voor energiebesparing te starten. De gemeente wil graag dit lokale initiatief, waar nodig, ondersteunen.

- *Cluster Papenveer:* Dit is een gebied met diverse functies. Naast ongeveer 400 woningen zit er veel glastuinbouw en valt het bedrijventerrein Bovenland binnen het gebied. De Gebiedscoöperatie Nieuwkoop is een initiatief gestart om de haalbaarheid van een smart grid

in het gebied te onderzoeken. De resultaten ervan kunnen aanleiding geven voor nader onderzoek naar kansen voor een gezamenlijk warmtenet.

Onze focus ligt op Aardgasvrij-gereed
Voor 2030 zijn er geen wijken aangewezen voor aardgasvrij omdat er technisch, financieel of maatschappelijk nog onzekerheid is over de haalbaarheid. Woningisolatie en energie besparen heeft onze hoogste prioriteit. Met wijkgerichte acties zal de gemeente bewoners stimuleren om maatregelen te nemen en toe te werken naar het aardgasvrij-gereed maken van wijken. Aardgasvrij-gereed betekent dat woningen gereed zijn voor afkoppeling van het aardgasnet qua voorzieningen voor verwarming, warm tapwater en koken. Daarnaast kan ook de koppeling aan de nieuwe energie-infrastructuur later zonder grote inspanningen en overlast voor bewoners plaatsvinden. Vanaf 2022 starten we met wijkgerichte aanpakken voor energiebesparing in twee verschillende dorpskernen.

- *Dorpskern Nieuwkoop:* De kern Nieuwkoop heeft het grootste aantal woningen. Echter liggen er minder directe kansen voor het benutten van lokale warmtebronnen. Er is daarom een groot belang in isoleren en het besparen van energie. Woning Stichting Nieuwkoop (WSN) gaat de komende jaren aan de slag met groot onderhoud en verduurzaming van huurwoningen. Dit willen we koppelen aan een aanpak om koopwoningen in de wijk te verduurzamen.

Woerdense Verlaat: De kansen voor een grootschalige collectieve oplossing in Woerdense Verlaat zijn wegens het aantal woningen gering. Toch heeft deze schaalgrootte ook voordelen. In de klankbordgroep werd het principe “Begin klein, daar waar energie zit, met een straat of een paar woningen” breed gedeeld. Daarom gaan we graag de samenwerking aan met de dorpsraad Woerdense Verlaat om te bekijken hoe we de warmtetransitie in Woerdense Verlaat kunnen versnellen. Het bestuur van de dorpsraad staat hier niet afwijzend tegenover, maar gaat wel eerst haar leden daarover raadplegen.

Beoogd (maatschappelijk) effect
Het beoogd maatschappelijk effect is met deze visie richting geven en samenwerken aan een aardgasvrij Nieuwkoop. Onze aanpak is gericht op “van onder op (bottom up)”. Het verduurzamen van onze warmtevoorziening gebeurt dus nadrukkelijk samen met onze inwoners en ondernemers. Daarin werken we lokaal en gebiedsgericht. Hierdoor kunnen we beter inspelen op ontwikkelingen en initiatieven die binnen een gebied spelen. We doen dit daar waar beschikbare lokale warmtebronnen benut kunnen worden.

We streven naar een betaalbare en betrouwbare warmtevoorziening, gebaseerd op de laagst maatschappelijke kosten. Dit met een kanttekening dat er nog veel onzekerheden zijn in de transitie van aardgas naar duurzame alternatieven. Met een flexibele en lerende aanpak bereiden we ons voor en anticiperen we op nieuwe financieringsmogelijkheden en technologische ontwikkelingen.

Kader / eerdere besluiten / voorgeschiedenis
In het Klimaatakkoord is afgesproken dat in 2050 zeven miljoen woningen en één miljoen gebouwen van het aardgas af moeten zijn en dat gemeenten voor 2022 een Transitievisie Warmte (TVW) hebben opgesteld. De TVW sluit verder aan op het Beleidskader Duurzaamheid Gemeente Nieuwkoop en het Duurzaamheidsprogramma Gemeente Nieuwkoop 2021-2024. In het programma zijn de financiële middelen opgenomen om de TVW op te stellen en verschillende projecten uit te voeren die hier een bijdrage aan leveren.

Participatie / betrokken partijen / personen
Een Transitievisie Warmte is niet alleen een technisch verhaal. Huishoudens die nu nog gebruik maken van aardgas, zullen op een andere manier gaan koken en hun woning verwarmen. Mede daarom is er bij het opstellen van deze visie een participatieproces gestart. Door de corona restricties

m.b.t. fysieke bijeenkomsten heeft het participatieproces een digitale vorm gekregen. Dit gebeurde onder andere via het DenkMee platform en online bijeenkomsten.

Voor de zomer konden inwoners in een enquête aangeven wat zij, met het oog op de warmtetransitie, belangrijk vinden. Alle inwoners kregen een brief met een uitnodiging voor deelname aan het webinar en enquête via Denkmee. Tijdens het webinar op 6 juli kregen inwoners de gelegenheid om vragen te stellen. Voor inwoners, die actief wilden meepraten over de TVW, werd er een klankbordgroep opgericht om mee te denken over de inhoud en het participatietraject.

De klankbordgroep heeft een aantal aandachtspunten benoemd waaronder: kansen voor het collectief organiseren van individuele maatregelen in een wijk, buurt, straat; op kleine schaal beginnen in een wijk met vergelijkbare woningen; de inzet van lokale netwerken zoals dorpsraden, wijkverenigingen en energiecoaches; communiceren over wat inwoners zelf kunnen doen; rekening houden met de diversiteit in bereidheid mee te doen met de warmtetransitie en het aanzetten van inwoners tot actie door ludieke acties en campagnes.

Ook hebben we stakeholders betrokken om hun inbreng te doen tijdens allerlei sessies om onder andere de koppelkansen op tafel te krijgen. Na analyse ervan zijn elementen hieruit meegenomen in de vervolgacties (projecten en initiatieven).

Duurzaamheidsaspecten
De Transitievisie Warmte draagt bij aan de doelstellingen zoals geformuleerd in het Beleidskader Duurzaamheid. Het draagt bij aan de vermindering van CO_2 uitstoot in de gemeente Nieuwkoop.

Gezondheid
De Transitievisie Warmte draagt indirect bij aan een betere gezondheid, mits gebruik gemaakt wordt van schonere vormen van duurzame energieopwekking.

Varianten met argumenten voor en tegen
Voor:
- Een visie geeft richting en stelt kaders in een complexe opgave. Ook geeft het de ambitie aan van de gemeente ten opzichte van energiebesparing en woningisolatie.
- Een visie van de gemeente geeft lokale stakeholders duidelijkheid over de koers van de gemeente en wat er van ze verwacht wordt.
- De visie is een handig monitoringsinstrument. Op basis van nieuwe inzichten of innovaties zal deze om de 5 jaar worden bijgesteld.

Tegen:
- Niet alle informatie over de potentie van warmtebronnen en mogelijke innovaties is op dit moment bekend.
- Er zijn onzekerheden over de kosten van de warmtetransitie voor zowel de gemeente als bewoners. Het is nog onduidelijk welke subsidies er vanuit het Rijk zullen komen voor het aardgasvrij maken van woningen en gebouwen.
- De focus op aardgasvrij-gereed haalt minder snel woningen volledig van het aardgas.

Voorgesteld besluit
1. Het beleidsdocument “Transitievisie Warmte Gemeente Nieuwkoop” vast te stellen en daarmee te besluiten dat;
    a. De gemeente Nieuwkoop richting 2030 de focus legt op aardgasvrij-gereed via:
        i. Wijkgerichte inzet energiebesparing
        ii. Onderzoek naar warmtenetten bij warmteclusters

    b. Vanaf 2022 wordt gestart met de volgende projecten:

i. Wijkgerichte inzet energiebesparing dorpskern Nieuwkoop
ii. Dorpsgerichte aanpak energiebesparing Woerdense Verlaat
iii. Nader onderzoek naar het benutten van restwarmte vanuit de glastuinbouw voor levering van warmte richting de wijk Schoterveld
iv. Onderzoek naar een duurzaam energiegebiedssysteem op en rond het bedrijventerrein De Olm

c. De gemeente vanaf 2022 de volgende initiatieven ondersteund:
    i. Collectieve aanpak voor individuele energiemaatregelen, Vogelenbuurt Ter Aar
    ii. Haalbaarheidsstudie naar een duurzaam energiegebiedssysteem in het gebied rondom Papenveer

Kanttekeningen / risico's en beheersmaatregelen
In de visie worden geen gebieden aangewezen die voor 2030 van het aardgas af gaan. Hierdoor ligt de focus van het volledig aardgasvrij maken van de Nieuwkoopse gebouwen tussen 2030 en 2050. Dit brengt een risico met zich mee voor vertraging van de doelen uit het Klimaatakkoord. We wijzen geen gebieden aan voor volledig aardgasvrij omdat we streven naar een realistische en planbare transitie. Met de huidige planning houden we rekening met de uitvoerbaarheid en beschikbare inzet van mensen en middelen.

Financiële en Juridische gevolgen
In het duurzaamheidsprogramma 2021-2024 zijn al middelen opgenomen voor het uitvoeren van de Transitievisie Warmte. In totaal is voor de activiteiten Transitievisie Warmte uitvoeren, wijkaanpakken energiebesparing en de inzet van energiecoaches een bedrag van 450.000 euro gereserveerd in het duurzaamheidsprogramma voor de jaren 2021, 2022, 2023 en 2024. Mede afhankelijk van beschikbare subsidies vanuit het Rijk en Provincie zijn er naar verwachting pas na 2024 weer middelen nodig voor onder andere het stimuleren van woningisolatie en energiebesparing.

Het visiedocument is een beleidsstuk, geeft richting en is juridisch niet bindend. Er is geen sprake van bezwaar en beroep in de vorm van Algemene wet bestuursrecht.

Bijlagen
1. Transitievisie Warmte Gemeente Nieuwkoop
2. Analyse sociale en demografische gegevens (Ter informatie)
3. Resultaten inwonersenquête TVW Nieuwkoop (Ter informatie)

Advies meningsvormende raad